

КОНВЕНЦИЈА ПРОТИВ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ У ВАСПИТАЊУ И ОБРАЗОВАЊУ¹

Општа конференција Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу (UNESCO), састајусе у Паризу на 11. заседању од 14. новембра до 16. децембра 1960. године,

подсећајући да Општа декларација о људским правима признаје начело недискриминације и проглашава да свако има право на васпитање и образовање, сматрајући да дискриминација у васпитању и образовању представља повреду права проглашених Декларацији,

сматрајући да је, у складу с одредбама свога Устава, циљ успостављање сарадње међу народима у циљ промовисања општег поштовања људских права и једнаких васпитно-образовних могућности за све,

признајући да је, у складу с тим, дужност да поштујући различитости националних васпитно-образовних система, не само осуди сваки облик дискриминације у васпитању и образовању него и промовише једнакост васпитно-образовних могућности и приступа за све,

имајући пред собом под тачком 17.1.4. програма заседања предлоге који се односе на различите облике дискриминације у васпитању и образовању,

одлучивши на свом десетом заседању да то питање учини предметом међународне конвенције као и препорука земљама чланицама, усваја ову Конвенцију 14. децембра 1960. године.

Члан 1.

1. У сврху ове Конвенције, израз „дискриминација” обухвата свако разликовање, искључивање, ограничавање или давање предности засновано на раси, боји коже, полу, вери, политичком или неком

другом уверењу, националном или социјалном пореклу, економском статусу или рођењу, са циљем оспоравања или угрожавања права на једнакост у васпитању и образовању, нарочито:

а) оспоравање било којој особи или групи приступ било којој врсти или степену васпитања и образовања;

б) ограничавање било које особе или групе на нижи васпитно-образовни стандард;

¹ Конвенција против дискриминације у образовању и васпитању, усвојена на 11. заседању Опште конференције УНЕСКО, 14. децембра 1960. године, ступила на снагу 22. маја 1962. године

ц) оснивање или одржавање одвојених васпитно-образовних система или установа за особе или групе, изузимајући случајеве предвиђене одредбама члана 2. ове Конвенције,

д) довођење било које особе или групе у положај који је неспојив с људским достојанством.

2. У овој Конвенцији израз „васпитање и образовање” односи се на све врсте и степене васпитања и образовања и обухвата приступ васпитању и образовању, васпитно-образовни стандард и квалитет, те услове у којима се васпитање и образовање спроводи.

Члан 2.

Ако су одобрене од државе, следеће околности се не сматрају дискриминацијом, у смислу члана 1. ове Конвенције:

а) оснивање или одржавање одвојених васпитно-образовних система или установа за ученике различитог пола, ако ти системи или установе нуде једнак приступ васпитању и образовању, имају наставни кадар стручних квалификација истог стандарда, имају простор и опрему истог квалитета

и нуде могућност похађања истих или приближно истих програма;

б) оснивање или одржавање посебних васпитно-образовних система или установа због верских или језичких разлога, у којима се васпитање и образовање спроводи у складу са жељама ученикових родитеља или законских старатеља, ако се укључивање у те системе или похађање тих установа темељи на избору и ако васпитање и образовање које се у њима спроводи одговара оним стандардима које доносе или одобравају надлежне власти, нарочито за васпитање и образовање истог степена;

ц) оснивање или одржавање приватних васпитно-образовних установа, ако циљ тих установа није искључење било које групе, него осигурање додатних васпитно-образовних могућности поред оних које оснивају јавне власти, ако се те установе воде у складу с тим циљем и ако васпитање и образовање које се у њима спроводи одговара оним стандардима које доносе или одобравају надлежне власти, нарочито за васпитање и образовање истог степена.

Члан 3.

У циљу отклањања и спречавања сваког облика дискриминације у смислу ове Конвенције, **државе стране уговорнице** (у даљем тексту само: стране уговорнице) се обавезују да ће:

- а) укинути сваку законску одредбу и административно упутство, те прекинути сваки управни поступак који укључује дискриминацију у васпитању и образовању;
- б) осигурати, ако је потребно и законима, да приликом уписа ученика у васпитно-образовне установе нема дискриминације;
- ц) забранити свако прављење разлика у поступку јавних власти према грађанима, осим оних које се темеље на способностима или потребама, по питању школарина и школских стипендија или других облика подршке ученицима, укључујући потребне дозволе и олакшице за студирање у страним земљама;
- д) спречити да се код било ког облика државне подршке школама на било који начин ограничава или даје предност искључиво на основу припадности ученика одређеној групи;
- е) омогућити страним држављанима који живе на њиховој територији једнак приступ васпитању и образовању као и својим грађанима.

Члан 4.

Стране уговорнице ове Конвенције се такође обавезују да ће, према својим могућностима и потребама, одредити, разрадити и спровести политику која тежи промовисању једнаких могућности и поступака у васпитању и образовању те посебно:

- а) осигурати да основно образовање буде слободно и обавезно; осигурати да средње образовање у његовим различитим облицима буде општерасположиво и доступно свима; осигурати да високо образовање буде једнако доступно свима према способностима; осигурати да сви испоштују обавези похађања школе, у складу са законом;
- б) гарантовати једнакост васпитно-образовних стандарда и услова који одређују квалитет васпитања и образовања у свим јавним васпитно-образовним установама истог степена;
- ц) применом одговарајућих метода, подстицати и унапређивати образовање особа без основне школе или са незавршеном основном школом и омогућити им наставак школовања у складу са индивидуалним способностима;
- д) осигурати образовање и усавршавање учитеља без икакве дискриминације.

Члан 5.

1. Стране уговорнице су сагласне:

- а) да васпитање и образовање треба да буде усмерено ка пуном развоју особе и јачању поштовања људских права и темељних слобода. Оно мора да промовише разумевање, толеранцију и пријатељство међу свим народима, расним или верским групама, те да подстиче рад Уједињених нација на одржању мира;
- б) да је битно поштовати слободу родитеља и, где постоји такав случај, законских старатеља пре свега да мимо установа које су основале државне власти, за своју децу изаберу друге установе које задовољавају оне минималне васпитно-образовне стандарде које прописују или одобравају надлежне власти и, друго, да деци осигурају верско и морално васпитање у складу са својим личним уверењима на начин који је у складу са законима државе те да ни једна особа или група не може бити присиљена на верско васпитање које није у складу с њеним уверењем;
- ц) да је битно признати право припадника националних мањина на остваривање посебних васпитно-образовних делатности, укључујући одржавање школа и, зависно од просветне политике сваке поједине земље, на служење својим језиком или вођење наставе на том језику, уз услов:

I) да се то право не остварује на начин којим се спречавају припадници тих мањина да разумеју културу и језик заједнице као целине те да учествују у њеним активностима, или којим се угрожава национални суверенитет;

II) да васпитно-образовни стандард није испод општег стандарда који прописују или одобравају надлежне власти, и

III) да је похађање таквих школа ствар избора.

2. Стране уговорнице ове Конвенције се обавезују да ће предузети све потребне мере како би се остварила примена начела утврђених у тачки л. овога члана.

Члан 6.

У примени ове Конвенције, њене Стране уговорнице се обавезују да ће највећу пажњу посветити свакој препоруци коју усвоји Општа конференција Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, којом се одређују мере за спречавање различитих облика дискриминације у васпитању и образовању и којој је сврха осигурање једнаких могућности и поступака у васпитању и образовању.

Члан 7.

Стране уговорнице ће у својим повременим извештајима које подносе Општој конференцији Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, у размацима и на начин који одреди Конференција, давати информације о законодавним и управним мерама и другим делатностима које предузимају у примени ове Конвенције, укључујући оне које предузимају ради одређивања и разраде националне политике према члану 4. као и о резултатима и потешкоћама на које наилазе у примени те политике.

Члан 8.

Сваки спор који настане између било које две или више страна уговорница ове Конвенције у вези са тумачењем или применом ове Конвенције, а који не успе да се реши преговорима, упутиће се на захтев странака Међународном суду правде, ако се спор не реши на други начини.

Члан 9.

Резерве на ову Конвенцију нису допуштене.

Члан 10.

Ова Конвенција нема снагу ускраћивања права које појединци или групе уживају на основу уговора склопљених између две или више држава, ако та права нису у супротности са словом или духом ове Конвенције.

Члан 11.

Ова Конвенција је писана на енглеском, француском, руском и шпанском језику, при чему су та четири текста једнако веродостојна.

Члан 12.

1. Ова Конвенција подлеже ратификацији или прихватању од земаља чланица Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, у складу са њиховим уставним поступцима.

2. Исправе о ратификацији или прихватању полажу се код генералног директора Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу.

Члан 13.

1. Ова Конвенција је отворена за приступ свим државама чланицама Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу које у ту сврху позове Извршни одбор Организације.
2. Приступ постаје важећи полагањем исправе о приступу код генералног директора Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу.

Члан 14.

Ова Конвенција ступа на снагу три месеца након датума полагања треће по реду исправе о ратификацији, прихватању или приступу, али само за оне државе које су на сам тај дан или раније положили своје исправе. За сваку другу земљу, она ступа на снагу три месеца након полагања њене исправе о ратификацији, прихватању или приступу.

Члан 15.

Стране уговорнице ове Конвенције признају да се Конвенција неће примењивати само у њиховим матичним подручјима него и у свим несамоуправним подручјима која се налазе под њиховим старатељством, колонијалном управом и свим другим подручјима за која су оне одговорне у међународним односима. Оне се обавезују да ће се по потреби саветовати с владама или надлежним властима тих подручја о ратификацији, прихватању или приступу Конвенцији, како би осигурале примену Конвенције у тим подручјима и да ће обавестити генералног директора Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу о подручјима у којима се она примењује, с тим да ће обавештење ступити на снагу три месеца након датума њеног приспећа.

Члан 16.

1. Свака страна уговорница ове Конвенције може отказати ову Конвенцију у своје име или у име било којег подручја за које је она одговорна у међународним односима.
2. Отказ се саопштава писаним документом и полаже код генералног директора Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу.
3. Отказ ступа на снагу дванаест месеци након приспећа исправе о отказу.

Члан 17.

Генерални директор Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу обавештава државе чланице Организације, државе које нису чланице Организације према члану 13., као и Уједињене нације, о полагању свих исправа о ратификацији, прихватању или приступу према члану 12. и 13. те о саопштењима и отказима према члану 15. и 16.

Члан 18.

1. Општа конференција Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу може доносити измене или допуне на текст ове Конвенције. Те измене или допуне, међутим, обавезују само оне државе које су стране измењене или допуњене конвенције.
2. Ако Општа конференција усвоји нову конвенцију на начин да у потпуности или делимично измени или допуни ову Конвенцију и ако се, у том случају, новом конвенцијом не утврди другачије, ова Конвенција престаје да буде отворена за ратификацију, прихватање или приступ од датума ступања на снагу нове измењене или допуњене конвенције.

Члан 19.

У складу с чланом 102. Повеље Уједињених нација, ова Конвенција ће бити регистрована у секретаријату Уједињених нација на захтев генералног директора Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу. Објављена у Паризу, петнаестог дана месеца децембра 1960. године у две једнако веродостојне копије с потписима председавајућег једанаестог заседања Опште конференције и главног секретара Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, ова ће Конвенција биће депонована у архиву Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу, док ће потврђени изворни преписи бити достављени свим државама из члана 12. и 13., као и Уједињеним нацијама.

Све наведено представља изворни текст Конвенције коју је Општа конференција Организације Уједињених нација за образовање, науку и културу усвојила на свом једанаестом заседању одржаном у Паризу, затварање које је објављено петнаестог дана месеца децембра 1960. године.

У тој вери, стављамо своје потписе петнаестог дана месеца децембра 1960. године.